

PL

PL

PL

KOMISJA EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 5.4.2011
KOM(2011) 173 wersja ostateczna

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

Unijne ramy dotyczące krajowych strategii integracji Romów do 2020 r.

1. POPRAWA SYTUACJI ROMÓW: SPOŁECZNY I GOSPODARCZY IMPERATYW DLA UNII I JEJ PAŃSTW CZŁONKOWSKICH

Wielu Romów, których liczbę w Europie szacuje się na 10-12 mln¹, na co dzień doświadcza uprzedzeń, nietolerancji, dyskryminacji i wyłączenia społecznego. Są oni marginalizowani i żyją w bardzo złych warunkach społeczno-ekonomicznych. Taka sytuacja jest niedopuszczalna w Unii Europejskiej na początku XXI wieku.

Unijna strategia „Europa 2020” na rzecz nowej ścieżki rozwoju – strategia inteligentnego, zrównoważonego i sprzyjającego włączeniu społecznemu wzrostu – nie zostawia miejsca na utrzymującą się ekonomiczną i społeczną marginalizację grupy będącej największą mniejszością w Europie. Konieczne są zdecydowane działania zarówno na poziomie krajowym, jak i na szczeblu UE, prowadzone przy aktywnym dialogu z Romami. Podstawowa odpowiedzialność za te działania spoczywa na organach publicznych, jest to jednak wyzwanie, biorąc pod uwagę fakt, że społeczna i gospodarcza integracja Romów jest procesem dwustronnym, wymagającym zmiany nastawienia zarówno większości społeczeństwa, jak i członków społeczności romskiej².

Przede wszystkim państwa członkowskie muszą zadbać o to, aby Romowie nie byli dyskryminowani, lecz traktowani jak wszyscy inni obywatele UE z jednakowym dostępem do wszystkich praw podstawowych zagwarantowanych w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej. Ponadto konieczne są działania zmierzające do przerwania błędnego koła ubóstwa przechodzącego z pokolenia na pokolenie. W wielu państwach członkowskich Romowie mają znaczący i rosnący udział w populacji w wieku szkolnym, a tym samym w przyszłej sile roboczej. Społeczność romska jest młoda: 35,7% jej przedstawicieli nie przekroczyło 15 roku życia, który to odsetek w populacji Unii Europejskiej ogółem wynosi 15,7%. Średnia wieku Romów wynosi 25 lat – dla porównania w UE średnia ta to 40 lat³. Znakomitej większości Romów w wieku produkcyjnym brakuje wykształcenia niezbędnego, aby uzyskać dobrą pracę. Dlatego ogromne znaczenie ma inwestowanie w edukację romskich dzieci, aby umożliwić im w przyszłości pomyślne wejście na rynek pracy. W państwach członkowskich o znacznym odsetku ludności romskiej, ma to już skutki gospodarcze. Zgodnie z szacunkami, w Bułgarii Romowie stanowią około 23% osób wchodzących na rynek pracy, w Rumunii – ok. 21%⁴.

Znacząca liczba Romów żyjących w UE to legalnie przebywający obywatele państw trzecich. Żyją oni w równie trudnych warunkach jak wielu Romów mających obywatelstwo UE, a jednocześnie borykają się z problemami dotyczącymi migrantów spoza UE. Problemy te

¹ Termin „Romowie” używany jest – podobnie jak w innych dokumentach politycznych Parlamentu Europejskiego i Rady Europejskiej – jako szerokie pojęcie obejmujące grupy osób o mniej lub bardziej podobnych cechach kulturowych, jak Sinti, Travellers, Kalé, Gens du voyage, itp., niezależnie od tego, czy prowadzą osiadły tryb życia. Szacuje się, że 80% Romów prowadzi osiadły tryb życia (SEC(2010)400).

² COM(2010) 133, s. 5.

³ Fundación Secretariado Gitano, Health and the Roma community, analysis of the situation in Europe, 2009 r. W Badaniu opisano sytuację w Bułgarii, Czechach, Grecji, Portugalii, Rumunii, Słowacji i Hiszpanii.

⁴ World Bank, Roma Inclusion: An Economic Opportunity for Bulgaria, the Czech Republic, Romania and Serbia, wrzesień 2010 r.

zostały podniesione w polityce UE na rzecz pobudzenia integracji obywateli państw trzecich, przy jednoczesnym uwzględnieniu potrzeb słabszych grup społecznych⁵.

Integracja społeczności romskiej przyniesie nie tylko korzyści społeczne, lecz także korzyści gospodarcze zarówno dla Romów, jak i społeczności, do których należą. Przykładowo, zgodnie z najnowszym badaniem Banku Światowego⁶, pełna integracja Romów na rynku pracy mogłaby przynieść niektórym krajom korzyści gospodarcze szacowane na co najmniej 0,5 mld EUR rocznie. Większy udział Romów w rynku pracy poprawiłby wydajność gospodarczą, ograniczył wypłaty z budżetu na rzecz pomocy społecznej i zwiększył przychody z tytułu podatku dochodowego. W tym samym badaniu Banku Światowego zyski podatkowe z integracji Romów na rynku pracy szacuje się na ok. 175 mln EUR rocznie na kraj. Wszystkie te istotne społeczne i finansowe skutki integracji Romów mogłyby z kolei sprzyjać stworzeniu klimatu większej otwartości na społeczność romską wśród ogółu społeczeństwa, a tym samym przyczynić się do ich płynnej integracji ze społecznościami, do których należą.

Integracja gospodarcza Romów przyczyni się również do spójności społecznej i zwiększenia poszanowania praw podstawowych, w tym praw osób należących do mniejszości, pomoże także w likwidacji dyskryminacji ze względu na rasę, kolor, pochodzenie etniczne i społeczne lub przynależność do mniejszości⁷.

Unia przedstawiła państwom członkowskim kilka wniosków dotyczących propagowania społecznej i gospodarczej integracji Romów – ostatnio w komunikacie Komisji z kwietnia 2010 r.⁸. Dyrektywa 2000/43/WE nakłada już na państwa członkowskie obowiązek zapewniania Romom (tak jak innym obywatelom UE) wolnego od dyskryminacji dostępu do edukacji, zatrudnienia, kształcenia zawodowego, służby zdrowia, ochrony socjalnej i zakwaterowania. Rygorystyczne monitorowanie wdrażania tej dyrektywy może być przydatnym instrumentem do pomiaru integracji Romów⁹.

Pomimo pewnych postępów poczynionych w ostatnich latach zarówno w państwach członkowskich, jak i na szczęblu UE¹⁰, niewiele się zmieniło w życiu codziennym większości Romów. Według ustaleń komisyjnej grupy zadaniowej ds. Romów¹¹ brakuje jeszcze skutecznych i współmiernych środków służących wyeliminowaniu problemów społecznych i gospodarczych znacznej części populacji romskiej w UE.

Aby sprostać temu wyzwaniu, w związku z faktem, że sama niedyskryminacja nie wystarczy do zwalczania wyłączenia społecznego Romów, Komisja zwróciła się do instytucji unijnych o zatwierdzenie niniejszych unijnych ram dotyczących krajowych strategii integracji Romów. Są one środkiem służącym uzupełnieniu i wzmocnieniu unijnego prawa i polityki w zakresie

⁵ Komunikat nt. europejskiego programu integracji obywateli państw trzecich zaplanowany na 2011 r.

⁶ World Bank, Roma Inclusion: An Economic Opportunity for Bulgaria, the Czech Republic, Romania and Serbia, wrzesień 2010 r.

⁷ Artykuł 2 Traktatu o Unii Europejskiej i art. 21 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.

⁸ COM (2010) 133, Integracja społeczna i gospodarcza Romów w Europie.

⁹ Dyrektywa Rady 2000/43/WE z dnia 29 czerwca 2000 r. wprowadzająca w życie zasadę równego traktowania osób bez względu na pochodzenie rasowe lub etniczne (Dz.U. L 180 z 19.7.2009).

¹⁰ COM(2010) 133, sekcja 2.

¹¹ Grupa zadaniowa ds. Romów została utworzona w dniu 7 września 2010 r. aby usprawnić, ocenić i ustalić wskaźniki w odniesieniu do wykorzystywania (w tym jego efektywności) funduszy UE przeznaczanych przez wszystkie państwa członkowskie na integrację Romów, a także określić niedociągnięcia w wykorzystaniu tych środków.

równości poprzez odniesienie się – na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, także w drodze dialogu z udziałem Romów – do konkretnych potrzeb Romów w zakresie jednakowego dostępu do zatrudnienia, edukacji, zakwaterowania i opieki zdrowotnej.

Celem niniejszych ram jest wprowadzenie wymiernej różnicy w życiu społeczności romskiej. Jest to reakcja Unii na panującą sytuację, która nie zastępuje podstawowej odpowiedzialności państw członkowskich w tej kwestii. Przy pomocy niniejszych ram UE Komisja Europejska zachęca państwa członkowskie do przyjęcia lub dalszego rozwoju kompleksowego podejścia do integracji Romów i poparcia przedstawionych poniżej celów, proporcjonalnie do wielkości populacji romskiej zamieszkałej na terytoriach poszczególnych państw¹² i przy uwzględnieniu różnic w sytuacjach wyjściowych.

2. POTRZEBA UKIERUNKOWANEGO PODEJŚCIA: UNIJNE RAMY DOTYCZĄCE KRAJOWYCH STRATEGII INTEGRACJI ROMÓW

Aby osiągnąć znaczące postępy w integracji Romów istotne jest teraz zintensyfikowanie działań i zapewnienie, aby krajowa, regionalna i lokalna polityka integracyjna **koncentrowała się na Romach w jasny i konkretny sposób**, a także by odnosiła się do problemów Romów przy użyciu **konkretnych środków** służących zapobieganiu i zadośćuczynieniu niedogodnościom, jakich doświadczają. Ukierunkowane podejście w ramach szerszej strategii zwalczania ubóstwa i wyłączenia – która nie wyklucza możliwości pomocy innym słabszym i uboższym grupom społecznym – jest zgodne z zasadą niedyskryminacji zarówno na szczeblu unijnym, jak i krajowym. Zasada jednakowego traktowania nie uniemożliwia państwom członkowskim utrzymywania lub podejmowania konkretnych środków zmierzających do zapobiegania i zadośćuczynienia niedogodnościom związanym z pochodzeniem rasowym lub etnicznym¹³. Niektóre państwa członkowskie już odniosły sukcesy w działaniach na rzecz Romów, zakładając, że klasyczne środki włączenia społecznego nie były wystarczające, aby spełnić szczególne potrzeby Romów¹⁴.

W celu zagwarantowania skutecznej polityki państw członkowskich, Komisja proponuje, aby **krajowe strategie integracji Romów** były tak opracowywane, lub jeśli już istnieją, zostały odpowiednio dostosowane, żeby spełniały **unijne cele integracji Romów**, przewidywały ukierunkowane działania i wystarczające środki (krajowe, unijne i inne) na ich realizację. Komisja proponuje również rozwiązania służące eliminacji obecnych barier stojących na drodze bardziej skutecznego wykorzystania środków UE i określa podstawy **solidnego mechanizmu monitorowania**, aby zapewnić konkretne efekty dla społeczności romskiej.

¹² Zob. szacunkowe dane Rady Europy na stronie: http://www.coe.int/t/dg3/romatravellers/default_EN.asp, które przedstawiono w załączniku do niniejszego komunikatu.

¹³ Dyrektywa Rady 2000/43/WE (Dz.U. L 180 z 19.7.2000).

¹⁴ Przykładowo brytyjska lokalna organizacja Traveller Education Support Services (TESS) służy zapewnieniu jednakowego dostępu do edukacji i jednakowych rezultatów procesu kształcenia dzieciom należącym do Travellers i dzieciom romskim. Innym przykładem jest projekt miejsca pracy dla Romów w Bułgarii, który zapewnia pomoc dla bezrobotnych Romów i wsparcie dla przedsiębiorców. Inne przykłady można znaleźć w sprawozdaniu Komisji „Improving the tools for the social inclusion and non-discrimination of Roma in the EU”, 2010 r. Zob. również Komisja Europejska, „International perspectives on positive action measures”, 2009 r.

3. WYRAZ DĄŻEŃ UE: OKREŚLENIE CELÓW INTEGRACJI ROMÓW

Roczna wizja wzrostu gospodarczego Komisji Europejskiej¹⁵ ukazała, że realizacja strategii „Europa 2020” i osiągnięcie wymiernych celów, którym towarzyszą inicjatywy przewodnie¹⁶ wymaga jeszcze wielu starań ze strony państw członkowskich i UE. W przypadku wielu państw członkowskich odniesienie się do sytuacji Romów w zakresie bezrobocia, ubóstwa i edukacji, przyczyni się do postępów w osiąganiu celów strategii „Europa 2020” w zakresie zatrudnienia, włączenia społecznego i edukacji.

Unijne cele w zakresie **integracji Romów** powinny obejmować – **proporcjonalnie do wielkości społeczności romskiej** – **cztery najważniejsze obszary**: dostęp do edukacji, zatrudnienia, opieki zdrowotnej i zakwaterowania. Te normy minimalne powinny być oparte na wspólnych, porównywalnych i wiarygodnych wskaźnikach. Osiągnięcie tych celów jest istotne, aby pomóc państwom członkowskim w osiągnięciu ogólnych celów strategii „Europa 2020”.

- **Dostęp do edukacji**: *Zapewnienie, aby wszystkie romskie dzieci ukończyłyco najmniej szkołę podstawową*

Osiągnięcia edukacyjne społeczności romskiej są znacznie niższe niż w przypadku reszty społeczeństwa, mimo że sytuacja różni się między poszczególnymi państwami członkowskimi¹⁷.

Ponieważ we wszystkich państwach członkowskich istnieje obowiązek szkolny do końca szkoły podstawowej, państwa członkowskie są zobowiązane zadbać o to, aby edukacja podstawowa była dostępna dla wszystkich dzieci w wieku objętym tym obowiązkiem. Według najlepszych dostępnych danych pochodzących z badania aktywności ekonomicznej ludności z 2009 r.¹⁸, edukację na poziomie podstawowym kończy w Unii Europejskiej średnio 97,5% dzieci.

Z badań wynika, że w niektórych państwach członkowskich szkołę podstawową kończy jedynie niewielka liczba dzieci romskich¹⁹. Dzieci pochodzenia romskiego są często nadreprezentowane w szkołach specjalnych i oddzielnych placówkach. Konieczne jest wzmocnienie powiązań ze społecznościami za pośrednictwem mediatorów kulturowych lub szkolnych, kościołów, stowarzyszeń lub wspólnot religijnych, a także poprzez aktywny udział rodziców dzieci romskich, aby zwiększyć kompetencje międzykulturowe nauczycieli, ograniczyć segregację i zapewnić wypełnianie obowiązku szkolnego. Komisja planuje podjąć wspólne działania z Radą Europy, aby w ciągu dwóch lat wyszkolić ok. 1000 mediatorów. Mediatorzy mogą udzielać rodzicom informacji na temat funkcjonowania lokalnego systemu

¹⁵ COM(2011) 11 Roczna wizja wzrostu gospodarczego: wsparcie całościowej odpowiedzi UE na kryzys.

¹⁶ Z siedmiu inicjatyw przewodnich najważniejsze w tym kontekście są „Europejska platforma współpracy w zakresie walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym”, „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” oraz „Unia innowacji”.

¹⁷ Jeżeli chodzi o szkolnictwo średnie, frekwencja Romów wynosi około 10%, zgodnie z szacunkami na podstawie badania Open Society Institute z 2008 r. (dane dostępne na temat siedmiu państw członkowskich).

¹⁸ Badanie aktywności ekonomicznej ludności, 2009 r. – <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/microdata/lfs>

¹⁹ Open Society Institute, International Comparative Data Set on Roma Education, 2008 r. Dane na temat szkolnictwa podstawowego dostępne na temat 6 państw członkowskich: Bułgarii, Litwy, Łotwy, Rumunii, Słowacji i Węgier. Średnia ważona dla tych państw członkowskich wynosi 42%.

szkolnictwa i doradzać im w tym zakresie, a także pomóc w zapewnieniu płynnego przejścia dzieci między kolejnymi etapami kształcenia.

Powszechnie wiadomo, że dzieci, które nie uczęszczają do szkoły, wchodzą do systemu szkolnictwa późno lub opuszczają go przedwcześnie, będą w związku z tym doświadczać znaczących trudności, od analfabetyzmu i problemów językowych po poczucie wykluczenia i niższości. W związku z tym będzie im trudniej kontynuować edukację, dostać się na uczelnię wyższą czy znaleźć dobrą pracę. Dlatego też zachęca się do wprowadzania inicjatyw programów drugiej szansy dla młodych dorosłych, którzy przedwcześnie ukończyli edukację, w tym programów wyraźnie koncentrujących się na dzieciach romskich. Należy udzielić wsparcia na rzecz zmiany programów nauczania i opracowania innowacyjnych metod nauczania. Aby dzieci których sytuacja jest niekorzystna pod wieloma względami mogły uczęszczać do szkoły, konieczna jest współpraca międzysektorowa i odpowiednie programy pomocy. Grupa ds. umiejętności czytania i pisanie i organizowana przez Komisję kampania na rzecz umiejętności czytania i pisanie będąca wkładem na rzecz inicjatywy przewodniej strategii „Europa 2020” – „Nowe umiejętności zatrudnienia” podkreślą znaczenie walki z analfabetyzmem wśród romskich dzieci i dorosłych.

Komisja przyjęła komunikat w sprawie wczesnej edukacji i opieki nad dziećmi²⁰ w którym podkreślono, że wskaźniki uczestnictwa dzieci romskich są znacznie niższe, a ich potrzeby w zakresie pomocy o wiele wyższe. Jak wskazują pilotażowe działania w dziedzinie włączenia Romów realizowane obecnie w niektórych państwach członkowskich i współfinansowane z budżetu UE²¹, wczesne kształcenie dzieci i opieka nad nimi mogą odgrywać kluczową rolę w przezwyciężaniu nierównego dostępu dzieci romskich do edukacji.

Dlatego właśnie państwa członkowskie powinny zapewniać wszystkim dzieciom romskim dostęp do wysokiej jakości kształcenia, a także zadbać, aby nie były narażane na dyskryminację lub segregację niezależnie od tego, czy prowadzą osiadły tryb życia. Państwa członkowskie powinny zagwarantować przynajmniej możliwość ukończenia szkoły podstawowej. Powinny one również poszerzyć dostęp do wysokiej jakości wczesnego kształcenia dzieci i opieki nad nimi, a także, zgodnie z założeniami strategii „Europa 2020”, ograniczać liczbę osób przedwcześnie kończących kształcenie średnie. Należy gorąco zachęcać młodzież romską do udziału również w edukacji średniej i wyższej²².

- **Dostęp do zatrudnienia: Ograniczenie nierówności w dziedzinie zatrudnienia między Romami a resztą społeczeństwa**

W strategii „Europa 2020” wyznaczono cel osiągnięcia 75% zatrudnienia społeczeństwa w wieku 20-64 lat (średnia stopa zatrudnienia w UE wynosi 68,8%²³). W rocznej wizji wzrostu

²⁰ COM(2011) 66.

²¹ Projekt pilotażowy: „Dobry początek: zwiększenie dostępu do wysokiej jakości usług dla dzieci romskich”.

²² W tym kontekście należy aktywnie przeanalizować możliwości wykorzystania innowacyjnych podejść, takich jak dostęp do kształcenia i nabywanie umiejętności w oparciu o technologie informacyjno-komunikacyjne.

²³ COM(2011) 11, załącznik 3, *Projekt wspólnego sprawozdania o zatrudnieniu*. Zob. także Badanie siły roboczej, 2009: w 2009 r. stopa zatrudnienia wyniosła 62,5% w przypadku kobiet i 75,8% w przypadku mężczyzn -

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=t2020_10

gospodarczego na 2011 r. opisano w jaki sposób państwa członkowskie wyznaczają krajowe cele w zakresie zatrudnienia w krajowych programach reform, które mogą stanowić punkt odniesienia dla oceny dokonywanych postępów. Empiryczne dowody i badania społeczno-ekonomicznej sytuacji Romów wskazują na istnienie znacznej dysproporcji między stopą zatrudnienia Romów a resztą populacji.

Bank Światowy stwierdził, że stopy zatrudnienia Romów (zwłaszcza wśród kobiet) są znacznie niższe niż nie-romskiej większości społeczeństwa²⁴. W badaniu przeprowadzonym w siedmiu państwach członkowskich przez Agencję Praw Podstawowych Unii Europejskiej również podkreślono znaczące dysproporcje i stwierdzono, że Romowie czują się bardzo dyskryminowani na rynku pracy²⁵.

Dlatego właśnie państwa członkowskie powinny zapewniać Romom pełny i niedyskryminujący dostęp do kształcenia zawodowego, rynku pracy, jak również do narzędzi oraz inicjatyw w zakresie samozatrudnienia. Należy popularyzować dostęp do mikrokredytów. W sektorze publicznym należy poświęcić należytą uwagę zatrudnianiu wykwalifikowanych urzędników pochodzenia romskiego. Publiczne służby zatrudnienia mogą dotrzeć do Romów zapewniając zindywidualizowane usługi i mediację. Może to pomóc w przyciągnięciu Romów na rynek pracy, a tym samym w zwiększeniu stopy zatrudnienia w tej społeczności.

- **Dostęp do opieki zdrowotnej: *Zmniejszenie różnic w zakresie stanu zdrowia między Romami a resztą społeczeństwa***

Oczekiwana długość życia w chwili urodzin wynosi w UE 76 lat w przypadku mężczyzn i 82 lata w przypadku kobiet²⁶. W przypadku Romów szacuje się, że jest ona o 10 lat krótsza²⁷. Ponadto podczas gdy wskaźnik umieralności niemowląt w UE wynosi 4,3 na tysiąc żywych urodzeń²⁸, istnieją dowody na to, że jest on znacznie wyższy w społecznościach romskich. W sprawozdaniu Programu Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju (UNDP) obejmującym pięć państw stwierdzono, że wskaźnik umieralności niemowląt romskich jest, w zależności od państwa, 2 do 6 razy wyższy niż wskaźnik dotyczący ogółu populacji. Wysokie wskaźniki umieralności niemowląt w społecznościach romskich są również odnotowywane w pozostałych państwach²⁹.

Rozbieżność ta odzwierciedla ogólne różnice pod względem stanu zdrowia między Romami a resztą społeczeństwa. Różnice te powodowane są trudnymi warunkami życia, brakiem ukierunkowanych kampanii informacyjnych, ograniczonym dostępem do opieki zdrowotnej wysokiej jakości i narażeniem na większe zagrożenia dla zdrowia. Z badania

²⁴ Bank Światowy, op.cit.

²⁵ Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej, European Union Minorities and Discrimination Survey, dane w sprawozdaniu głównym, 2009 r.

²⁶ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/product_details/dataset?p_product_code=TSDPH100
²⁷ COM(2009) 567 *Solidarność w zdrowiu: zmniejszanie nierówności zdrowotnych w UE* Zob. również Fundaci3n Secretariado Gitano, op.cit. i Sepkowitz K, „Health of the World's Roma population”, 2006, oparty na sytuacji w Republice Czeskiej, Irlandii, na Słowacji i w Bułgarii.

²⁸ Stosunek liczby zgon3w dzieci poniżej roku w ciągu roku do liczby żywych urodze3w w tym samym roku, dane Eurostatu, 2009 r.

²⁹ http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=demo_minfind&lang=en

UNDP, Romowie w Europie Środkowej i Wschodniej, unikanie pułapki zależności, 2003 r. Bułgaria, Rumunia, Słowacja, Węgry i Czechy. Komisja ds. R3wności i Praw Człowieka, Inequalities Experienced by Gypsy and Traveller Communities: A review, 2009.

przeprowadzonego przez Agencję Praw Podstawowych Unii Europejskiej wynika, że duży problem dla Romów stanowi również dyskryminacja ze strony personelu służby zdrowia³⁰: 17% ankietowanych przyznało, że doświadczyło takiej dyskryminacji w ciągu ostatnich 12 miesięcy. Stosowanie profilaktyki zdrowotnej wśród Romów jest niskie, a według niektórych badań ponad 25% dzieci romskich nie otrzymało wszystkich szczepień³¹.

Dlatego właśnie państwa członkowskie powinny zapewnić Romom dostęp do wysokiej jakości opieki zdrowotnej, zwłaszcza dla kobiet i dzieci, a także profilaktykę zdrowotną i usługi społeczne na podobnym poziomie i jednakowych warunkach, jak w przypadku reszty społeczeństwa. Na ile jest to możliwe w programy ukierunkowane na pomoc swoim społecznościom powinni być zaangażowani wykwalifikowani Romowie.

- **Dostęp do zakwaterowania i podstawowych usług: Likwidacja przepaści między odsetkiem Romów mających dostęp do zakwaterowania i mediów komunalnych (takich jak woda, energia elektryczna i gaz) a odsetkiem reszty społeczeństwa**

Na terenie UE do wodociągów publicznych podłączonych jest od 72% do 100% gospodarstw domowych³². Sytuacja Romów jest jednak znacznie gorsza. Ich często trudne warunki mieszkaniowe obejmują nieodpowiedni dostęp do mediów komunalnych takich jak woda, energia elektryczna lub gaz, natomiast Romowie prowadzący wędrowny tryb życia doświadczają często trudności ze znalezieniem miejsc z dostępem do wody³³. Ma to negatywny wpływ na stan ich zdrowia i ogólną integrację ze społeczeństwem.

Dlatego właśnie państwa członkowskie powinny promować niedyskryminujący dostęp do zakwaterowania, w tym do mieszkalnictwa socjalnego. Działania w zakresie zakwaterowania muszą być częścią zintegrowanego podejścia obejmującego w szczególności edukację, opiekę zdrowotną, sprawy społeczne, zatrudnienie i bezpieczeństwo, a także środki przeciwdziałania segregacji. Państwa członkowskie powinny również odnieść się do szczególnych potrzeb Romów prowadzących wędrowny tryb życia (np. zapewnić dostęp do odpowiednich obozowisk dla Romów prowadzących wędrowny tryb życia). Powinny one podejmować aktywne działania przy użyciu ukierunkowanych programów z udziałem organów regionalnych i lokalnych.

4. KRAJOWE STRATEGIE INTEGRACJI ROMÓW: JASNE POLITYCZNE ZOBOWIĄZANIE PAŃSTW CZŁONKOWSKICH

Opierając się na doświadczeniach państw członkowskich, w tym tych biorących udział w „Dekadzie Integracji Romów”³⁴, Komisja wzywa państwa członkowskie do dostosowania

³⁰ Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Badanie na temat mniejszości i dyskryminacji w UE, dane w sprawozdaniu głównym, 2009.

³¹ Fundación Secretariado Gitano, op.cit. Zob. również University of Sheffield, *The Health Status of Gypsies and Travellers in England*, 2004.

³² Dane Eurostatu, 2002 - http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/8-21032006-AP/EN/8-21032006-AP-EN.PDF

³³ Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Warunki mieszkaniowe Romów i społeczności wędrownych w Unii Europejskiej, sprawozdanie porównawcze, 2009.

³⁴ „Dekada Integracji Romów 2005–2015” jest międzynarodową inicjatywą skupiającą rządy, międzynarodowe organizacje partnerskie i społeczeństwo obywatelskie w celu przyspieszenia postępów w kierunku integracji Romów oraz oceny postępów w przejrzysty i wymierny sposób. W „Dekadzie Integracji Romów” uczestniczy obecnie dwanaście państw: Bułgaria, Republika Czeska, Węgry, Rumunia, Słowacja, Hiszpania, a także Albania, Bośnia i Hercegowina, Chorwacja, Buł

swoich krajowych strategii integracji Romów do ukierunkowanego podejścia określonego powyżej i do rozszerzenia okresu planowania do 2020 r. Państwa członkowskie, które nie dysponują jeszcze krajową strategią dotyczącą Romów wzywa się do określenia podobnych celów, proporcjonalnie do wielkości populacji romskiej żyjącej na terytoriach tych państw³⁵ i przy uwzględnieniu różnych sytuacji wyjściowych, a także specyfiki takich społeczności.

Krajowe strategie państw członkowskich powinny służyć realizacji ukierunkowanego podejścia, które, **zgodnie ze wspólnymi podstawowymi zasadami dotyczącymi integracji Romów**³⁶, aktywnie przyczyni się do integracji społecznej Romów w głównym nurcie społeczeństwa oraz do eliminacji segregacji tam, gdzie ona istnieje. Powinny one wpisywać się w szersze ramy strategii „Europa 2020” i przyczyniać się do jej realizacji, a tym samym pozostawać spójne z **krajowymi programami reform**.

Opracowując krajowe strategie integracji Romów państwa członkowskie powinny mieć na względzie następujące kwestie:

- określać możliwe do osiągnięcia **krajowe cele integracji Romów** w celu zniwelowania przepaści między nimi a ogółem społeczeństwa. Cele te powinny odnosić się przynajmniej do czterech celów integracji Romów w zakresie edukacji, zatrudnienia, opieki zdrowotnej i zakwaterowania;
- w stosownych przypadkach określić **mikroregiony znajdujące się w najbardziej niekorzystnej sytuacji lub okolice poddane segregacji**, w których społeczności znajdują się w najtrudniejszej sytuacji, przy użyciu istniejących wskaźników społeczno-ekonomicznych i terytorialnych (tj. bardzo niski poziom wykształcenia, długotrwałe bezrobocie, itp.);
- przeznaczyć **wystarczające środki z budżetów krajowych**, które powinny zostać uzupełnione, w stosownych przypadkach, środkami międzynarodowymi i unijnymi;
- uwzględniać **solidne metody monitorowania** w celu oceny wpływu działań w zakresie integracji Romów oraz mechanizm oceny w celu dostosowania strategii;
- powinny być projektowane, realizowane i monitorowane w ścisłej **współpracy i stałym dialogu z przedstawicielami romskiego społeczeństwa obywatelskiego, władz regionalnych i lokalnych**;

Jugosłowiańska Republika Macedonii, Czarnogóra i Serbia. Słowenia ma status obserwatora. Do międzynarodowych organizacji partnerskich „Dekady” należą: Bank Światowy, OSI, UNDP, Rada Europy, Bank Rozwoju Rady Europy, OBWE, ERIO, ERTF, ERRC, UN-HABITAT, UNHCR i UNICEF.

³⁵ Zob. szacunkowe dane Rady Europy na stronie: http://www.coe.int/t/dg3/romatravellers/default_EN.asp, które przedstawiono w załączniku do niniejszego komunikatu.

³⁶ 10 podstawowych zasad integracji Romów zostało przedstawionych na pierwszym spotkaniu platformy w dniu 24 kwietnia 2009 r. Zostały one załączone do konkluzji Rady z dnia 8 czerwca 2009 r.. Obejmują one: 1) konstruktywne, pragmatyczne i niedyskryminacyjne strategie polityczne, 2) ukierunkowane, jednoznaczne i niewykluczające podejście, 3) podejście międzykulturowe, 4) ukierunkowanie na główny nurt, 5) świadomość wymiaru związanego z płcią, 6) transfer udokumentowanych strategii, 7) wykorzystanie instrumentów UE, 8) zaangażowanie władz lokalnych i regionalnych, 9) zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego, 10) zaangażowanie Romów.

- należy wyznaczyć **krajowy punkt kontaktowy ds. krajowej strategii integracji Romów** uprawniony do koordynowania rozwoju i realizacji strategii lub, w stosownych przypadkach, oprzeć się na odpowiednich istniejących strukturach administracyjnych.

Państwa członkowskie są proszone o opracowanie lub ocenę swoich krajowych strategii integracji Romów oraz przedstawienie ich Komisji przed końcem grudnia 2011 r. Wiosną 2012 r., przed dorocznym spotkaniem Platformy na rzecz Integracji Romów, Komisja dokona oceny krajowych strategii i przedstawi Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie na temat postępów.

5. KONKRETNE SKUTKI DLA ROMÓW

Realizacja i sukces krajowych strategii integracji Romów w znacznym stopniu zależy od skutecznego i wystarczającego przydziału środków krajowych. Same środki UE z pewnością nie rozwiążą problemów Romów, jednak Komisja przypomina, że na wsparcie starań państw członkowskich w dziedzinie włączenia społecznego, w tym na wsparcie działań mających na celu pomoc Romom³⁷, zaprogramowano obecnie **środki w wysokości do 26,5 mld EUR**.

W kwietniu 2010 r. Komisja³⁸ wezwała państwa członkowskie do zapewnienia Romom dostępu do istniejących instrumentów finansowych UE, w szczególności funduszy strukturalnych i Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich. Podejście to zostało zatwierdzone przez Radę w czerwcu 2010 r.³⁹. Jednak większość państw członkowskich obecnie nie wykorzystuje jeszcze w wystarczającym stopniu dostępnych środków UE do celów realizacji potrzeb Romów.

Postępy w ramach obecnego okresu programowania (2007–2013)...

- Aby pokonać trudności w opracowywaniu stosownych strategii i skutecznych środków w celu realizacji już istniejących strategii, zachęca się państwa członkowskie do zmiany swoich programów operacyjnych współfinansowanych z funduszy strukturalnych i Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w celu lepszego wspierania projektów na rzecz Romów i dostosowania ich do krajowych strategii integracji Romów.
- Komisja oceni z państwami członkowskimi zmiany w ich programach operacyjnych w celu zajęcia się nowymi potrzebami, uproszczenia ich realizacji i przyspieszenia procesu realizacji priorytetów, w tym wykorzystania zintegrowanego podejścia w zakresie budownictwa mieszkaniowego, przewidzianego w zmienionym rozporządzeniu w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego⁴⁰. Komisja przeanalizuje szybko wnioski o

³⁷ W przypadku Europejskiego Funduszu Społecznego 9,6 mld EUR zostało przeznaczonych w okresie 2007–2013 na środki służące społeczno-ekonomicznego włączenia osób znajdujących się w gorszym położeniu – w tym marginalizowanych Romów – natomiast 172 mln EUR zostały wyraźnie przeznaczone na działania zmierzające do integracji Romów. W przypadku Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (ERFF), na cele infrastruktury społecznej przeznaczono ponad 16,8 mld EUR.

³⁸ COM(2010) 133

³⁹ Konkluzje Rady z dnia 7 czerwca 2010 r., 10058/10+COR 1.

⁴⁰ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 437/2010 (Dz.U. L 132 z 29.5.2010). W dniu 9 lutego 2011 r. Komisja wydała wskazówki na temat realizacji zintegrowanych działań w zakresie

zmiany programów związanych z krajowymi strategiami w sprawie integracji Romów.

- Państwa członkowskie mają do dyspozycji znaczną pomoc techniczną UE (4% wszystkich funduszy strukturalnych), z których w 2009 r. wykorzystwały średnio jedynie 31% planowanych przydziałów środków. W przypadku niewykorzystania ich, kwoty te przepadną. Opracowując krajowe strategie integracji Romów państwa członkowskie powinny lepiej wykorzystywać pomoc techniczną UE⁴¹ do poprawy zarządzania nimi, zdolności do monitorowania i oceny również w odniesieniu do programów ukierunkowanych na Romów. Instrument ten mógłby też być stosowany przez państwa członkowskie do pozyskania wiedzy specjalistycznej organizacji regionalnych, krajowych i międzynarodowych w opracowywaniu, realizacji i monitorowaniu interwencji.
- Aby przezwyciężyć problemy dostępności potencjału, takie jak brak wiedzy fachowej i zdolności administracyjnych organów zarządzających oraz trudności w łączeniu środków na wsparcie projektów zintegrowanych, Komisja zachęca państwa członkowskie, aby rozważyły one możliwość powierzenia zarządzania i realizacji niektórych elementów swoich programów instytucjom pośredniczącym, takim jak organizacje międzynarodowe, organy rozwoju regionalnego, kościoły i wspólnoty religijne oraz organizacje pozarządowe dysponujące udokumentowanym doświadczeniem w zakresie integracji Romów, a także wiedzą podmiotów w terenie⁴². W tym względzie przydatnym narzędziem mogłaby być sieć Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego⁴³.
- Państwa członkowskie powinny zastanowić się również nad wykorzystaniem Europejskiego Instrumentu Mikrofinansowego na rzecz Zatrudnienia i Włączenia Społecznego⁴⁴, w ramach którego na okres 2010–2013 przeznaczono łączną kwotę 100 mln EUR środków. Komisja szacuje, że przy wykorzystaniu dźwigni finansowej w ciągu nadchodzących ośmiu lat kwota ta może dać ponad 500 mln EUR w mikrokredytach. Społeczność romska jest jedną z grup docelowych tego instrumentu⁴⁵. Zapewnienie społeczności romskiej możliwości rozpoczęcia samodzielnej produktywnej działalności mogłoby zmotywować ludzi do aktywnej regularnej pracy, ograniczyć uzależnienie od świadczeń i stanowić inspirację dla przyszłych pokoleń.
- Zachęca się państwa członkowskie, aby opracowując i realizując krajowe strategie integracji Romów korzystały z europejskiej inicjatywy w zakresie innowacji

budownictwa mieszkaniowego dla zmarginalizowanych społeczności w ramach EFRR, zatwierdzonych przez komitet koordynujący fundusze .

⁴¹ COM(2010) 110 *Polityka spójności: sprawozdanie strategiczne 2010 dotyczące realizacji programów na lata 2007–2013* i SEC(2010) 360, wskazały, że państwa członkowskie wykorzystwały średnio jedynie 31% ich przydziałów na rzecz opracowywania, wdrażania i monitorowania polityki spójności.

⁴² Zgodnie z art. 42 i art. 43 rozporządzenia Rady nr 1083/2006 odnoszącymi się do grantów globalnych (Dz.U. L 210 z 31.7.2006).

⁴³ Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny dysponuje siecią krajowych punktów kontaktowych w zorganizowanym społeczeństwie obywatelskim składającą się z komitetów ekonomiczno-społecznych i podobnych organizacji.

⁴⁴ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 283/2010/UE z 25 marca 2010 r.

⁴⁵ Przykładowo Komisja wspiera już Kiútprogram, niewielki projekt pilotażowy skierowany do społeczności romskiej na Węgrzech, w ramach którego udzielane są stosunkowo niskie mikrokredyty.

społecznych, którą Komisja planuje uruchomić w 2011 r. zgodnie z inicjatywą przewodnią „Europejska platforma współpracy w zakresie walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym”. Podejście oparte na innowacjach może przyczynić się do poprawy wydajności polityki włączenia społecznego.

...i po 2013 r.

Ponieważ krajowe strategie integracji Romów powinny obejmować okres 2011–2020, istotne jest jak najlepsze wykorzystanie środków udostępnionych w ramach nowych wieloletnich ram finansowych. W ramach finansowych określony zostanie sposób, w jaki przyszły budżet UE będzie wspierać cele strategii „Europa 2020”.

Od jej powstania, strategia „Europa 2020” uwzględnia sytuację społeczności romskiej⁴⁶. Działania służące wspieraniu integracji Romów będą częścią odnośnych instrumentów finansowych UE, w szczególności funduszy polityki spójności. Opracowując wnioski dotyczące przyszłych ram regulacyjnych polityki spójności w oparciu o kierunki wyznaczone w przegląd budżetu⁴⁷ oraz w konkluzjach piątego sprawozdania na temat spójności, Komisja będzie dążyć do zniwelowania obecnych potencjalnych utrudnień w efektywnym wykorzystywaniu środków polityki spójności do wspierania integracji Romów.

Istotne będzie zapewnienie, aby priorytety inwestycyjne różnych środków, które można będzie wykorzystać w dziedzinie włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa, sprzyjały realizacji krajowych programów reform i krajowych strategii integracji Romów. Powinny one określać również konieczne warunki efektywnego i ukierunkowanego na wyniki wsparcia, między innymi dzięki lepszej ocenie. Ponadto zbadana zostanie możliwość wykorzystania pozytywnych bodźców do likwidacji nierówności. Jednocześnie jednym z najważniejszych celów, jakie komisja weźmie pod uwagę opracowując przyszłe wnioski, będzie uproszczenie procedur dla dobra użytkowników programu. Ma to szczególne znaczenie w przypadku projektów wychodzących naprzeciw potrzebom Romów.

6. PROPAGOWANIE INTEGRACJI ROMÓW POZA UE: SZCZEGÓLNA SYTUACJA PAŃSTW OBJĘTYCH PROCESEM ROZSZERZENIA

W strategii rozszerzenia UE⁴⁸ podkreślono niepewną sytuację wielu Romów mieszkających na Bałkanach Zachodnich i w Turcji. Rada Europy szacuje ich liczbę na 3,8 miliona.

Romowie w państwach objętych procesem rozszerzenia doświadczają podobnych lub nawet poważniejszych problemów niż w wielu państwach członkowskich UE: wyłączenia społecznego, segregacji i marginalizacji prowadzącej do braku wykształcenia, trwałego bezrobocia, ograniczonego dostępu do opieki zdrowotnej, zakwaterowania i podstawowych usług, a także powszechnego ubóstwa. Ponadto ze względu na wojny na Bałkanach, wiele rodzin romskich było zmuszonych przenieść się jako wysiedleńcy do innych państw w

⁴⁶ Zintegrowane wytyczne w sprawie polityki gospodarczej i polityki zatrudnienia (nr 10) zawierają wyraźne odniesienie do Romów. Ponadto inicjatywa przewodnia „Europejska platforma współpracy w zakresie walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym” określa sposób podejmowania kwestii integracji Romów w ramach ogólnej polityki zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego. W innych wytycznych dla polityk zatrudnienia promuje się zatrudnialność w sposób sprzyjający społeczno-ekonomicznej integracji Romów.

⁴⁷ COM(2010) 700 „Przegląd budżetu UE”.

⁴⁸ COM(2010) 660, Strategia rozszerzenia i najważniejsze wyzwania na lata 2010–2011.

regionie lub do Europy Zachodniej. W Turcji grupy romskie są zróżnicowane, ale większość z nich cierpi z powodu wielowymiarowego wykluczenia społecznego.

Wnioski wyciągnięte z wcześniejszych rozszerzeń sugerują, że propagowanie integracji Romów wymaga zwiększonej woli politycznej na rzecz włączenia Romów, przeznaczenia na ten cel odpowiednich środków w budżetach krajowych, lepszej koordynacji wszystkich odnośnych darczyńców oraz systematycznej oceny i dokładniejszego monitorowania. Cele UE w zakresie integracji Romów w porównywalnym stopniu odnoszą się również do tych państw. Krajowe strategie integracji Romów i plany działania tych państw (opracowane w większości przypadków w ramach „Dekady Integracji Romów 2005–2015”) powinny zostać poddane przeglądowi w świetle tych celów. Turcja musi jeszcze przyjąć krajowe ramy dotyczące włączenia Romów.

Komisja służy pomocą w staraniach tych państw, podejmowanych na poziomie regionalnym i krajowym, zmierzających do większego społecznego i gospodarczego włączenia Romów poprzez:

- poprawę wsparcia w ramach instrumentu pomocy przedakcesyjnej na rzecz strategicznego i ukierunkowanego na wyniki programowania przeznaczonego dla wielu beneficjentów, z naciskiem na sektorowe podejście do rozwoju społecznego. Komisja realizuje obecnie lub planuje projekty o łącznej wartości ponad 50 mln EUR, które mogłyby również w całości lub w części przynieść korzyści społecznościom romskim;
- wzmocnienie zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego poprzez zachęcanie do zinstytucjonalizowanego dialogu z przedstawicielami Romów, aby zwiększyć ich zaangażowanie i odpowiedzialność za formułowanie polityki, jej wdrażanie i monitorowanie na szczeblu regionalnym, krajowym i lokalnym;
- dokładne monitorowanie postępów osiąganych przez każde państwo w zakresie gospodarczej i społecznej sytuacji Romów, a także coroczne przedstawianie konkluzji w sprawozdaniach z przygotowania do rozszerzenia UE.

7. UMOCNIE NIE SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO: WIĘKSZA ROLA PLATFORMY EUROPEJSKIEJ NA RZECZ INTEGRACJI ROMÓW

Platforma europejska na rzecz integracji Romów⁴⁹ jest przydatnym forum debaty i wspólnych działań wszystkich odnośnych zainteresowanych podmiotów: instytucji unijnych, rządów krajowych, organizacji międzynarodowych, przedstawicieli środowisk akademickich i romskiego społeczeństwa obywatelskiego. Platforma znacząco przyczyniła się do zwiększenia wrażliwości polityki europejskiej i krajowej na potrzeby Romów.

⁴⁹ Pierwsze spotkanie platformy odbyło się w 2009 r. po konkluzjach Rady do Spraw Ogólnych z dnia 8 grudnia 2008 r., w których wezwano Komisję do zorganizowania wymiany najlepszych praktyk i doświadczeń między państwami członkowskimi w dziedzinie włączenia Romów, udzielenia wsparcia analitycznego i stymulowania współpracy między wszystkimi stronami zainteresowanymi kwestiami Romów, w tym organizacjami reprezentującymi Romów, w kontekście zintegrowanej platformy europejskiej. Konkluzje Rady do Spraw Ogólnych 15976/1/08 REV 1.

Komisja jest zdecydowana odegrać większą rolę na forum platformy i wzmacniać rolę platformy, opierając się na wcześniejszych doświadczeniach i łącząc jej prace z czterema obszarami priorytetowymi krajowych strategii integracji Romów.

Za pośrednictwem platformy zainteresowane podmioty, zwłaszcza przedstawiciele społeczności romskiej, powinni mieć możliwość odegrania roli w europejskich ramach krajowych strategii integracji Romów. Wzmocniona platforma może wspierać państwa członkowskie w wyszukiwaniu możliwie najlepszych reakcji politycznych poprzez wymianę najlepszych praktyk i dyskusje na temat podejścia organizacji międzynarodowych, które mają największe doświadczenie w propagowaniu włączenia Romów. Przy pomocy głosów przedstawicieli romskiego społeczeństwa obywatelskiego dostarczy ona również Komisji informacji zwrotnych na temat wyników krajowych działań w terenie.

8. POMIAR POSTĘPÓW: WPROWADZENIE SOLIDNEGO SYSTEMU MONITOROWANIA

Obecnie trudno jest uzyskać dokładne, szczegółowe i kompletne dane na temat sytuacji Romów w państwach członkowskich oraz zidentyfikować konkretne środki wprowadzone w celu rozwiązania problemów wyłączenia i dyskryminacji Romów. Nie ma możliwości oceny czy środki te przyniosły oczekiwane rezultaty. Dlatego niezwykle ważne jest gromadzenie wiarygodnych danych.

W związku z tym niezbędne jest wprowadzenie **trwałego mechanizmu monitorowania** o jasno określonych punktach odniesienia, dzięki któremu wymierne rezultaty zostaną zmierzone, środki przeznaczone na rzecz integracji Romów dotrą do końcowych beneficjentów, zostaną poczynione postępy w kierunku osiągnięcia unijnych celów w zakresie integracji Romów, a krajowe strategie integracji Romów zostaną zrealizowane.

Komisja będzie **przedstawiać Parlamentowi Europejskiemu i Radzie roczne sprawozdania do** na temat postępów w integracji społeczności romskiej w państwach członkowskich i w osiąganiu wyznaczonych celów.

Komisja dokona tego opierając się na projekcie pilotażowym badania warunków mieszkaniowych Romów przeprowadzonym przez UNDP przy współpracy zwłaszcza Banku Światowego i Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej⁵⁰. Komisja zwraca się do Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej o rozszerzenie badania na temat Romów na wszystkie państwa członkowskie i o jego regularne przeprowadzanie w celu pomiaru postępów w terenie. Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej, we współpracy z innymi odnośnymi organami, takimi jak Europejska Fundacja na rzecz Poprawy Warunków Życia i Pracy, zgromadzi dane na temat sytuacji Romów pod względem dostępu do zatrudnienia, edukacji, opieki zdrowotnej i budownictwa mieszkaniowego. Dane będą również pochodzić ze specjalnych badań finansowanych w ramach tematu „Nauki społeczno-ekonomiczne i humanistyczne” siódmego programu ramowego UE. W toku tego procesu Komisja, Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej i inne organy unijne będą zgodnie z art. 4 ust 2 TUE przestrzegać tożsamości narodowej państw członkowskich, nierozdzielnie związanej z ich podstawowymi strukturami politycznymi i konstytucyjnymi, regionalnymi i samorządowymi.

⁵⁰ Badanie UNDP współfinansowane przez DG REGIO i opracowane we współpracy z DG REGIO, Agencją Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Bankiem Światowym i OSI (wiosna 2011 r.– wyniki jesienią): Badaniem objęto 11 państw członkowskich (Bułgarię, Czechy, Grecję, Węgry, Polskę, Rumunię, Słowację, Francję, Włochy, Hiszpanię i Portugalie).

Komisja uwzględni również prace toczące się w dziedzinie otwartej metody koordynacji w obszarze polityki społecznej oraz wkład innych państw członkowskich w oparciu o ich własne systemy monitorowania integracji Romów. Dogłębne monitorowanie realizacji krajowych strategii integracji Romów przez państwa członkowskie i zainteresowane podmioty stanowi dobrą metodę zwiększenia przejrzystości i rozliczalności w celu zapewnienia możliwie najlepszych wyników integracji Romów.

Krajowe programy reform wraz z procesem monitorowania i oceny wzajemnej w ramach strategii „Europa 2020” powinny stanowić dodatkowe źródło informacji służących ocenie postępów i udzielaniu wskazówek państwom członkowskim.

Aby uzyskiwać przydatne dane w dłuższej perspektywie, Komisja będzie również sprzyjać współpracy między krajowymi urzędami statystycznymi a Eurostatem, tak aby w pierwszym rzędzie być w stanie określić metody mapowania najsłabiej rozwiniętych mikroregionów w UE, w których występują najsilniej zmarginalizowane grupy, w szczególności Romów. To terytorialne podejście do gromadzenia danych jest bezpośrednio związane z rozwiązywaniem problemu ubóstwa i wyłączenia Romów. Ponadto Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej powinna współpracować z państwami członkowskimi w celu opracowania metod monitorowania, które mogą umożliwić analizę porównawczą sytuacji Romów w Europie.

9. PODSUMOWANIE: 10 LAT NA ZMIANY

Przy pomocy niniejszych unijnych ram dotyczących krajowych strategii integracji Romów wprowadza się możliwość połączenia sił na wszystkich szczeblach (unijnym, krajowym, regionalnym) i ze wszystkimi zainteresowanymi podmiotami, w tym z Romami, aby zająć się jednym z najpoważniejszych wyzwań społecznych w Europie: położyć kres wyłączeniu Romów. Stanowią one uzupełnienie obowiązującego prawa i polityki UE w dziedzinach niedyskryminacji, praw podstawowych, swobodnego przepływu osób oraz praw dziecka⁵¹. W niniejszych ramach określono unijne cele w zakresie integracji Romów, które należy osiągnąć na krajowym, regionalnym i lokalnym szczeblu. Te ambitne cele zostaną osiągnięte jedynie pod warunkiem wyraźnego zobowiązania państw członkowskich i organów krajowych, regionalnych oraz lokalnych połączonych z zaangażowaniem organizacji romskiego społeczeństwa obywatelskiego.

Komisja zachęca Parlament Europejski, Radę Europejską, Radę, Komitet Regionów oraz Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny do zatwierdzenia niniejszych unijnych ram dotyczących krajowych strategii integracji Romów. Przez ponad dziesięć lat instytucje europejskie regularnie wzywały państwa członkowskie i państwa kandydujące do poprawy społecznej i gospodarczej integracji Romów. Nadszedł czas przełożyć dobre intencje na konkretne działania.

⁵¹ COM(2011) 60, Agenda UE na rzecz praw dziecka.

Załącznik – Tabela opracowana na podstawie danych Rady Europy (http://www.coe.int/t/dg3/romatravellers/default_en.asp)

Dane zaczerpnięte z dokumentu opracowanego przez Komitet Ekspertów Rady Europy ds Romów i Osób Wędrujących							
Państwa europejskie (państwa członkowskie UE)	Całkowita liczba ludności kraju (lipiec 2009 r.)	Liczba oficjalna (ostatni spis ludności)	Minimalna liczba szacunkowa	Maksymalna liczba szacunkowa	Szacowana średnia	% całkowitej liczby mieszkańców (ze średniej)	Aktualizacja
<i>Austria</i>	8 205 533	Brak danych	20 000	30 000	25 000	0,30%	14/09/2010
<i>Belgia</i>	10 414 336	Brak danych	20 000	40 000	30 000	0,29%	14/09/2010
<i>Bułgaria</i>	7 262 675	370 908 (2001)	700 000	800 000	750 000	10,33%	14/09/2010
<i>Cypr</i>	792 604	560 (1960)	1 000	1 500	1 250	0,16%	3/08/2009
<i>Republika Czeska</i>	10 220 911	11 718 (2001)	150 000	250 000	200 000	1,96%	14/09/2010
<i>Dania</i>	5 484 723	Brak danych	1 000	10 000	5 500	0,10%	3/08/2009
<i>Estonia</i>	1 307 605	584 (2009)	1 000	1 500	1 250	0,10%	3/08/2009
<i>Finlandia</i>	5 244 749	Brak danych	10 000	12 000	11 000	0,21%	3/08/2009
<i>Francja</i>	64 057 790	Brak danych	300 000	500 000	400 000	0,62%	14/09/2010
<i>Niemcy</i>	82 400 996	Brak danych	70 000	140 000	105 000	0,13%	14/09/2010
<i>Grecja</i>	10 722 816	Brak danych	180 000	350 000	265 000	2,47%	14/09/2010
<i>Węgry</i>	9 930 915	190 046 (2001)	400 000	1 000 000	700 000	7,05%	14/09/2010
<i>Irlandia</i>	4 156 119	22 435 (2006)	32 000	43 000	37 500	0,90%	14/09/2010

<i>Włochy</i>	59 619 290	Brak danych	110 000	170 000	140 000	0,23%	14/09/2010
<i>Łotwa</i>	2 245 423	8 205 (2000)	13 000	16 000	14 500	0,65%	3/08/2009
<i>Litwa</i>	3 565 205	2 571 (2001)	2 000	4 000	3 000	0,08%	3/08/2009
<i>Luksemburg</i>	486 006	Brak danych	100	500	300	0,06%	3/08/2009
<i>Malta</i>	403 532	Brak danych	0	0	0	0,00%	3/08/2009
<i>Niderlandy</i>	16 645 313	Brak danych	32 000	48 000	40 000	0,24%	14/09/2010
<i>Polska</i>	38 500 696	12 731(2002)	15 000	60 000	37 500	0,10%	14/09/2010
<i>Portugalia</i>	10 676 910	Brak danych	40 000	70 000	55 000	0,52%	14/09/2010
<i>Rumunia</i>	22 246 862	535 140 (2002)	1 200 000	2 500 000	1 850 000	8,32%	14/09/2010
<i>Słowacja</i>	5 455 407	89 920 (2001)	400 000	600 000	500 000	9,17%	14/09/2010
<i>Słowenia</i>	2 007 711	3 246 (2002)	7 000	10 000	8 500	0,42%	3/08/2009
<i>Hiszpania</i>	46 157 822	Brak danych	650 000	800 000	725 000	1,57%	14/09/2010
<i>Szwecja</i>	9 276 509	Brak danych	35 000	50 000	42 500	0,46%	14/09/2010
<i>Zjednoczone Królestwo</i>	60 943 912	Brak danych	150 000	300 000	225 000	0,37%	14/09/2010
<i>Liczba w UE ogółem</i>					6 172 800	1,73%	
(państwa nienależące do UE)							

<i>Albania</i>	3 619 778	1261 (2001)	80 000	150 000	115 000	3,18%	14/09/2010
<i>Andora</i>	72 413	Brak danych	0	0	0	0,00%	3/08/2009
<i>Armenia</i>	2 968 586	Brak danych	2 000	2 000	2 000	0,07%	3/08/2009
<i>Azerbejdżan</i>	8 177 717	Brak danych	2 000	2 000	2 000	0,02%	3/08/2009
<i>Białoruś</i>	9 685 768	Brak danych	10 000	70 000	40 000	0,41%	14/09/2010
<i>Bośnia i Hercegowina</i>	4 590 310	8 864 (1991)	40 000	60 000	50 000	1,09%	14/09/2010
<i>Chorwacja</i>	4 491 543	9 463 (2001)	30 000	40 000	35 000	0,78%	14/09/2010
<i>Gruzja</i>	4 630 841	1 744 (1989)	2 000	2 500	2 250	0,05%	3/08/2009
<i>Islandii</i>	304 367	Brak danych	0	0	0	0,00%	3/08/2009
<i>Kosowo*</i>	2 542 711	45 745 (1991)	25 000	50 000	37 500	1,47%	14/09/2010
<i>Liechtenstein</i>	34 498	Brak danych	0	0	0	0,00%	3/08/2009
<i>Była Jugosłowiańska Republika Macedonii</i>	2 061 315	53 879 (2002)	135 500	260 000	197 750	9,59%	14/09/2010
<i>Moldawia</i>	4 324 450	12 280 (2004)	15 000	200 000	107 500	2,49%	14/09/2010
<i>Monako</i>	32 796	Brak danych	0	0	0	0,00%	3/08/2009
<i>Czarnogóra</i>	678 177	2 826 (2003)	15 000	25 000	20 000	2,95%	14/09/2010
<i>Norwegia</i>	4 644 457	Brak danych	4 500	15 700	10 100	0,22%	3/08/2009
<i>Federacja Rosyjska</i>	140 702 094	182 617 (2002)	450 000	1 200 000	825 000	0,59%	14/09/2010

<i>San Marino</i>	29 973	Brak danych	0	0	0	0,00%	3/08/2009
<i>Serbia (z wyłączeniem Kosowa)</i>	7 334 935	108 193 (2002)	400 000	800 000	600 000	8,18%	14/09/2010
<i>Szwajcaria</i>	7 581 520	Brak danych	25 000	35 000	30 000	0,40%	14/09/2010
<i>Turcja</i>	71 892 807	4 656 (1945)	500 000	5 000 000	2 750 000	3,83%	14/09/2010
<i>Ukraina</i>	45 994 287	47 917 (2001)	120 000	400 000	260 000	0,57%	14/09/2010
<i>Liczba w państwach nienależących do UE ogółem</i>					5 084 100	1,63%	
<i>W Europie ogółem</i>					11 256 900		

*na podstawie UNSCR 1244/99